

Asia: VN/18003/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulain lupamääräysten tarkistamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne kaivostoimintaa koskevasta lupamääräysten tarkistamismenettelystä (71 §): Er åsikt om förfarandet för översyn av tillståndsvillkoren för gruvdrift (71 §):

Fortum Oyj kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulain lupamääräysten tarkistamisesta ja toteaa seuraavaa.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 71 §, jossa säädettäisiin mahdollisuudesta antaa kaivostoimintaa koskevassa ympäristöluvassa määräys uutta toimintaa tai toiminnan olennaista muutosta koskevien lupa määräysten tarkistamiseksi. Laista on aiemmin poistettu samaa aihepiiriä koskenut, soveltamisalaltaan kaikkia toimialoja koskenut pykälä (71 §) lain muutoksella 423/2015. Säännös palautettaisiin lakiin muutettuna siten, että menettelyä sovellettaisiin vain yhden toimialan ympäristöluvista ja sen soveltamisala olisi muutoinkin eräiltä osin aiempaa tarkkarajaisempi.

Fortum suhtautuu edelleen kriittisesti lupamääräysten tarkistamismenettelyn lisäämiseen ympäristönsuojelulakiin eikä näe lähtökohtaisesti tarkistusmenettelyn palauttamista tarkoituksenmukaisena missään muodossa. Tästä syystä Fortum pitää välttämättömänä, että mahdollista sääntelyä rajataan mahdollisimman tarkasti. Pidämme perusteltuna, että menettelyä sovellettaisiin nyt ehdotetulla tavalla ainoastaan kaivos- ja rikastustoiminnan ympäristölupiin. Lisäksi on myönteistä, että menettelyn soveltamisala olisi muutoinkin aiempaa täsmällisemmin rajattu.

Näemme, että ympäristölupien tarkistusmenettelyn kumoaminen on ollut merkittävin luvituksen sujuvoittamistoimi viimeisen noin kymmenen vuoden aikana. On lähtökohtaisesti hyvin erikoista, että tarkistusmenettelyn palauttamista harkitaan samaan aikaan kun pyritään houkuttelemaan investointeja Suomeen ja valmisteilla on lainsäädäntöä lupamenettelyjen sujuvoittamiseksi. Koemme, että laajempi tarkistamismenettelyn palauttaminen loisi ennakoimattomuutta toiminnanharjoittajalle ja merkittävää epävarmuutta investoinneille.

Lupamääräysten tarkistaminen laajemmin johtaisi sekä toiminnanharjoittajien että viranomaisten kuormittamiseen lupaprosesseilla sekä toiminnanharjoittajille aiheutuviin lisäkustannuksiin esim. lupatarkistusten edellyttämistä selvityksistä. Luvan tarkistamista koskevan asian käsittelystä tulisi lisäksi investoinnin toinen valituskelpoinen päätös, mikä lisäisi ennakoimattomuutta ja kuormittaisi hallintotuomioistuimia.

Tehdyistä rajauksista huolimatta näemme, että lakiehdotus edelleen sisältää perustavanlaatuisen ongelman. Lakiehdotus ei anna selkeää vastausta luvan myöntämisen edellytysten täyttymisen tarpeesta lupamääräysten tarkistamisen yhteydessä, vaan tämän osalta on osittain ristiriitaista sisältöä lakiehdotuksessa.

Lakiehdotuksen tavoitteissa todetaan, että ”on kuitenkin huomattava, että sääntelyllä ei kuitenkaan puututtaisi millään tavalla luvan myöntämisen edellytyksiin. Lupamääräysten tarkistamista koskevassa päätöksessä lupamääräykset on asetettava siten, että luvan myöntämisen edellytykset edelleen täyttyvät, vaikka luvan myöntämisen edellytyksiä ei muutoin arvioida siten kuin haettaessa lupaa uudelle toiminnalle.”

Lain vaikutuksissa todetaan taas, että ”tarkistamismenettelyä koskevasta sääntelystä voisi aiheutua jonkin verran epävarmuutta investoinneille, kun lupamääräyksiä tarkistettaisiin luvan myöntämisen jälkeen”. Lisäksi todetaan, että ”lupamääräysten tarkistamisen yhteydessä ei varsinaisesti harkittaisi enää luvan myöntämisen edellytyksiä (ympäristönsuojelulain 49 §), vaan niiden täytyminen tarkistetaan jo lupaa ensimmäistä kertaa myönnettäessä.” Myöhemmin samassa kappaleessa todetaan kuitenkin, että ”lupamääräysten tarkistamista koskevan ratkaisunsa yhteydessä lupaviranomaisen on varmistettava edelleen luvan myöntämisen edellytysten täyttymisestä, tarkistetut lupamääräykset huomioiden.”

Lakipykälän 2. momenttiin on lisätty, että ”Määräyksen antamisen yhteydessä Lupa- ja valvontaviraston on varmistettava, että luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät 49 §:n mukaisesti.” Perusteluissa todetaan, että ”Lupamääräysten tarkistamisella voitaisiin varmistaa lupahakemuksen yhteydessä esitettyjen tietojen ja arviointien oikeellisuus sekä siten annettujen lupamääräysten riittävyys ja oikeellisuus. Kyse ei olisi toiminnalle tehtävästä uudesta lupaharkinnasta.”

Asia jää kuitenkin edellä kuvatun perusteella edelleen epäselväksi. Ensinnäkin voi lain käyttäjälle jäädä epäselväksi, mihin lupatilanteeseen 2 momenttiin lisätty lause viittaa: viittaako se ns. ensimmäiseen lupapäätökseen vai tarkistuksen yhteydessä annettavaan lupapäätökseen. Toiseksi lakiehdotus ei anna yksiselitteistä vastausta luvan myöntämisen edellytysten täyttymisen tarpeesta lupamääräysten tarkistamisen yhteydessä.

Pidämme välttämättömänä, että lain 71 §:n pykälätekstiin tarkennetaan nyt tehdyn lisäyksen lisäksi, että lupamääräysten tarkistamisen yhteydessä ei arvioida luvan myöntämisen edellytyksiä uudestaan. Ilman tätä lisäystä tarkistamismenettelystä voisi aiheutua merkittävää epävarmuutta investoinneille, varsinkin kun asiaa on kuvattu epäselvästi lakiehdotuksessa.

Emme myöskään pidä todennäköisenä, että tarkistusmenettelyn palauttaminen helpottaisi luvan saantia. Edellä mainittu lakiehdotuksen johtopäätös siitä, että luvan myöntämisen edellytysten täytyminen tarkistetaan jo lupaa ensimmäistä kertaa myönnettäessä, puhuu myös sitä vastaan, että tarkistamismenettelyn palauttaminen voisi nostaa lupaharkinnassa kynnystä jättää ympäristölupa myöntämättä. Kuten lakiehdotuksessa todetaan, on selvää, että jo lupahakemusvaiheessa tulee tuottaa riittävän yksityiskohtaista ja perusteltua tietoa hankkeen päästöistä ja ympäristövaikutuksista luvan myöntämisedellytysten täyttymistä koskevaa harkintaa varten.

Pidämme oikeansuuntaisena 198 §:ään ehdotettua lisäystä, jonka mukaan valitus 71 §:n mukaisesta lupamääräysten tarkistamista koskevasta määräyksestä tai siitä, että lupa päätöksessä ei ole annettu 71 §:ssä tarkoitettua määräystä, ei myöskään estä toiminnan aloittamista. Pidämme kuitenkin edelleen tarpeellisena tarkentaa, että tarkistusmenettelyn puuttumista ei voida käyttää muutoksenhaun perusteena, ja myös sitä, että uuden lupapäivityksen muutoksenhaku saa koskea vain päivitettäviä kohtia, ei käynnissä olevaa toimintaa tai sen lupia.

Lisätietoja: Fredrik Blomfelt, Senior Manager, ESG, Corporate Public Affairs
(fredrik.blomfelt@fortum.com, 040 705 7389)

Voitte esittää tässä muut kommenttinne esitysluonnoksesta:

Här kan ni lämna era övriga kommentarer om utkastet till proposition:

-

Blomfelt Fredrik
Fortum Oyj